

CÂTEVA ASPECTE PROCEDURALE NOVATOARE PREVĂZUTE DE REGULAMENTUL (UE) 1784/2020, PRIVITOR LA COMUNICAREA ȘI NOTIFICAREA ÎN STATELE MEMBRE A ACTELOR JUDICIARE ȘI EXTRAJUDICIARE ÎN MATERIE CIVILĂ ȘI COMERCIALĂ

Adrian Stoica Constantin

Profesor univ. dr.

Universitatea Ovidius,
Constanța, România

Abstract

The current global context caused by the Covid-19 pandemic has prompted the most important European institutions to re-examine and reform certain Community acts, bringing them into line with current social reality.

This approach can also be identified in the procedures for the service of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters within the EU. In these circumstances, this study aims to highlight the most important aspects of Regulation (EU) 1784/2020, which will gradually repeal the provisions of Regulation (EU) 1393/2007 on the service in the Member States of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters.

As we shall note, the new vision of the European institutions on the communication and notification of judicial and extra-judicial acts offers better legal protection to all participants in these activities, but at the same time also effective speed of the activities involved in the proceedings themselves.

Keywords: *communication, service, judicial acts, extrajudicial acts, legal protection, right to privacy.*

1. Câteva aspecte preliminare privitoare la procedura de comunicare și notificare a actelor judiciare și extrajudiciare în spațiul UE

Procedura de comunicare și notificare a actelor judiciare și extrajudiciare, cuprinde o serie de drepturi procedurale care intră în sfera principiului egalității armelor, element esențial al procesului echitabil. Acest aspect a fost evidențiat în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care în egală măsură, a mai subliniat faptul că statele au o obligație de diligență pe care trebuie să o manifeste pentru a face efective drepturile procedurale, în mod particular în situația comunicării cererii introductive de instanță și în special, în cazul în care judecătorul trebuie să se asigure că părțile au fost citate în mod neîndoielnic.

În considerarea acestor aspecte, instituțiile europene au avut preocupări continue în ceea ce privește eficientizarea procedurii de notificare sau comunicare a actelor judiciare și extrajudiciare între statele membre, în materie civilă sau

comercială. Sfera acestor preocupări a fost concretizată în regulamentele care au avut în vedere procedura de comunicare și notificare a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, începând cu Regulamentul (CE) 1348/2000, abrogat prin Regulamentul(CE) 1393/2007 și ajungând până la actualul Regulament(CE), 1784/2020. După cum vom remarca, chiar dacă a fost adoptat, acest ultim regulament va abroga actualul Regulament 1393/2007, la 1 iulie 2022 și va aduce câteva modificări deosebit de importante în sfera notificării și comunicării actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, între statele membre ale UE.

Este deosebit de important de reținut faptul că nu se aplică actelor din materie fiscală, vamală sau administrativă și în ceea ce privește actele din care rezultă răspunderea unui stat membru privind acte sau omisiuni în cadrul exercitării autorității publice (*acta iure imperii*). De asemenea, regulamentul nu se aplică în cazul în care nu este cunoscută adresa persoanei căreia trebuie să i se notifice sau comunice un act, cu excepția situației în care statului îi este solicitată asistența pentru identificarea adresei persoanei destinate, în conformitate cu art. 7.

Scopul acestui nou regulament vizează o mai bună respectare a drepturilor și libertățile fundamentale ale tuturor persoanelor implicate în procedurile vizate de Regulament, în conformitate cu dreptul Uniunii, în special dreptul de acces egal la justiție, la nediscriminare și la protecția datelor cu caracter personal și a vieții private. Prin dispozițiile sale, se dorește crearea unui mecanism procedural eficient pentru a asigura o mai bună protecție juridică fiecărui cetățean european, în spațiul de libertate, securitate și justiție, în materia comunicării actelor judiciare sau extrajudiciare.

În egală măsură, regulamentul urmărește asigurarea unei transmiteri rapide a actelor între statele membre în scopul notificării sau comunicării prin utilizarea oricărei tehnologii moderne de comunicații.

Prin intermediul dispozițiilor sale, se creează posibilitatea oricărei comunicări și schimb de acte în materie civilă și comercială între agențiile și organismele desemnate de statele membre și prin intermediul unui sistem informatic descentralizat, securizat și fiabil, care să includă sisteme informatice naționale care sunt interconectate și interoperabile între ele din punct de vedere tehnic, ca de exemplu, sistemul e-CODEX.

Caracterul descentralizat al sistemului informatic respectiv ar permite schimbul de date exclusiv între statele membre, fără ca vreuna dintre instituțiile Uniunii să fie implicată în acest schimb.

2. Elemente novatoare aduse în materia comunicării și notificării actelor judiciare și extrajudiciare de noul Regulament(CE) 1784/2020

Noul Regulament comunitar conține o serie de norme care urmăresc îmbunătățirea eficacității și a celerității procedurilor judiciare, prin simplificarea și

optimizarea acestora în materie de notificare sau comunicare a actelor judiciare și extrajudiciare la nivelul Uniunii.

Dacă în privința autorităților de transmitere, a celor de primire și a organismului central, regulamentul păstrează aceleași autorități recunoscute și prin dispozițiile Regulamentului nr. 1393/2007, vom constata existența unor dispoziții novatoare care în esența lor, stabilesc reale garanții juridice și procesuale părților acestei proceduri.

În consecință, putem distinge între *garanțiile juridice* și cele *procesuale*.

A. **Garanțiile juridice**- întăresc eficiența transmiterii actelor judiciare sau extrajudiciare, prin intermediul căilor informatice. Aceste garanții juridice specifice, noului regulament pot fi privite din două perspective:

a. **Sistemului informatic descentralizat**- care urmează să fie implementat de fiecare stat membru conform art. 28 din Regulament. La acest sistem trebuie să fie interconectate sistemele informatice naționale, iar costurile de creare și ajustare pentru a asigura interoperabilitatea acestora cu punctele de acces, revine fiecărui stat membru. Comisia Europeană va fi responsabilă doar de elaborarea, întreținerea și dezvoltarea viitoare a unui software de implementare de referință, pe care statele membre pot opta să îl aplice drept sistemul lor back-end în locul unui sistem informatic național.

b. **Recunoașterea efectelor actelor transmise în format electronic prin sistemul informatic descentralizat**- în sensul art. 6, acestor acte nu li se pot refuza efectele juridice și nici nu sunt considerate inadmisibile ca mijloace de probă în cadrul unei proceduri, pe motiv că forma lor este una electronică.

B. **Garanțiile procesuale**- pot fi identificate cu precădere în sfera comunicării sau notificării actelor judiciare deoarece, acestea ocrotesc drepturi procesuale. Mai mult decât atât, regulamentul stabilește aceste garanții în sarcina statului membru și de aceea putem aminti despre:

a. **Suspendarea judecării unui proces în cazul neprezentării pârâtului la înfățișare**. Această măsură se poate dispune de către instanța de judecată prin încheiere, până la stabilirea împrejurărilor potrivit cărora notificarea, comunicarea sau remiterea actului a oferit timp rezonabil pârâtului să își pregătească apărarea și că procedura a fost respectată potrivit condițiilor stabilite de art. 22 alin. (1) lit. a) și b);

b. **Asistența judiciară din partea statului membru în care urmează notificarea sau comunicarea actului**, poate fi privită ca o obligație pozitivă a statului respectiv deoarece, potrivit art. 7, acesta trebuie să indice autorităților desemnate către care agenții de transmitere se pot adresa solicitări pentru identificarea adresei persoanei căreia urmează să i se notifice sau comunice actul. În același timp, statul trebuie să acorde posibilitatea persoanelor din alte state membre să adreseze cereri de informații privind identificarea adreselor persoanelor cărora trebuie să li se comunice acte, direct la registrele de evidență a domiciliilor, inclusiv să adreseze

cereri în format electronic pe portalul e-Justiție, iar aceste instituții să fie conectate la acest sistem.

c. **Protecția informațiilor transmise**, este reglementată de art. 31 și impune obligativitatea respectării dispozițiilor Regulamentului(UE) 679/2016 prind datele cu caracter personal ale persoanelor fizice. De asemenea, alin. (2) al art. 31 din regulament, stabilește faptul că *”Autoritatea sau autoritățile competente să transmită aceste acte potrivit dreptului intern, vor fi considerate ca fiind operatori de date cu caracter personal în sensul Regulamentului 679/2016, în privința prelucrării datelor cu caracter personal necesare procedurii de comunicare sau notificare a actelor”*. După cum se poate remarca, prin intermediul acestor dispoziții, regulamentul oferă o protecție juridică asupra vieții private a părții implicate în procedura de transmitere a actelor.

Prin prisma noilor sale dispoziții, Regulamentul (CE) 1784/2020 urmărește crearea unei eficiențe, dar și a unei celerități efective, procedurilor judiciare în materie civilă deoarece, acestea necesită transmiterea actelor judiciare, chiar și a celor extrajudiciare în mod direct și prin mijloace rapide între organismele locale desemnate de către statele membre. Din punctul de vedere al acestui regulament, desemnarea acestor organisme ar trebui reînnoită la fiecare cinci ani.

Totodată, regulamentul oferă și clarificări în privința actelor extrajudiciare. Pentru o mai bună înțelegere a noțiunii, trebuie reținut faptul că în sfera actelor extrajudiciare trebuie incluse acele acte care au fost întocmite sau legalizate de o autoritate publică sau de un funcționar public, dar și alte acte a căror transmitere formală către destinatarul lor care locuiește într-un alt stat membru este necesară pentru exercitarea, dovada sau garantarea unui drept sau a unei pretenții juridice în materie civilă sau comercială.

De asemenea, introducerea noilor tehnologii în procedura de transmitere a actelor statuată de prezentul regulament, reprezintă un aspect novator. Astfel, pentru a se asigura transmiterea cu celeritate între statele membre a actelor corespunzătoare acestei proceduri, se va utiliza orice tehnologie modernă de comunicație, cu condiția îndeplinirii anumitor condiții privind integritatea și facilitatea actului recepționat. În aceste condiții, orice comunicare și schimb de acte între agențiile și organismele desemnate de statele membre, trebuie să se efectueze prin intermediul unui sistem informatic descentralizat, securizat și fiabil, care să includă sisteme informatice naționale care sunt interconectate și interoperabile din punct de vedere tehnic, pe baza e-CODEX. Așa cum am amintit mai sus, acest sistem informatic centralizat, face parte din garanțiile juridice pe care un stat trebuie să le ofere părților implicate în procedura prevăzută de Regulamentul (CE) 1784/2020, iar acestora trebuie să li se asigure un liber acces.

Însă, răspunderea pentru elaborarea, întreținerea și dezvoltarea viitoare a unui software de implementare de referință pe care statele membre urmează să-l utilizeze în locul unui sistem național, aparține Comisiei Europene, iar termenul final de implementare va fi anul 2024.

3. Efectele intrării în vigoare a Regulamentului (CE) 1784/2020

Pentru realizarea unui spațiu de libertate, securitate și justiție, Uniunea Europeană trebuie să adopte o serie de măsuri în domeniul cooperării judiciare în materie civilă, măsuri care sunt necesare și pentru asigurarea unei bune funcționări a pieței interne.

Efectele juridice ale Regulamentului (CE) 1784/2020 au început să se producă, odată cu intrarea sa în vigoare, la 22 decembrie 2020, chiar dacă acest act normativ european se va aplica de la 1 iulie 2022, iar articolele 5, 8 și 10 se vor aplica de la 1 ianuarie 2024. Este important de reținut faptul că la momentul intrării în vigoare a tuturor dispozițiilor sale, prevederile Regulamentului (CE) 1393/2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, se abrogă. Însă, aceste efecte juridice ale regulamentului pot fi privite din mai multe puncte de vedere.

În primul rând, regulamentul stabilește cadrul legal recunoașterii comunicării actelor prin sistemul informatic descentralizat, pe lângă celelalte forme de transmitere tradiționale (poștă sau direct prin intermediul executorilor judecătorești). Rapiditatea transmiterii necesită ca notificarea sau comunicarea actelor să se efectueze în termen de câteva zile, iar acest sistem informatic, poate asigura acest demers urgent, însă data notificării sau a comunicării poate fi luată în considerare în funcție de termenul determinat în dreptul intern al statului membru solicitat.

În al doilea rând, regulamentul conține dispoziții prin care se asigură asistență în cazul în care nu se cunoaște adresa persoanei căreia urmează să i se transmită actul într-un alt stat membru. Acest stat membru solicitat, potrivit art. 7, trebuie să acorde asistență în ceea ce privește determinarea adresei persoanei destinate.

În al treilea rând, potrivit art. 9 din regulament, agenția de transmitere căreia solicitantul i-a prezentat actul în vederea transmiterii, trebuie să informeze solicitantul că destinatarul poate refuza să accepte actul dacă acesta nu este redactat într-una din următoarele limbi sau însoțit de o traducere în:

- limba pe care destinatarul o înțelege;
- limba oficială a statului membru de destinație sau, în cazul în care în respectivul stat membru există mai multe limbi oficiale, limba oficială sau una dintre limbile oficiale ale locului în care urmează să se efectueze notificarea sau comunicarea.

În al patrulea rând, persoana destinatară poate refuza să accepte actul care i se notifică sau comunică, așa cum reglementează art. 12 din regulament. Această dispoziție garantează dreptul destinatarului de a refuza acceptarea unui act, dacă actul nu este redactat sau tradus într-una din limbile mai sus indicate.

În al cincilea rând, regulamentul stabilește cadrul legal necesar, suspendării judecării unui proces în cazul neprezentării pârâtului la înfățișare. După cum am

mai amintit mai sus, în cadrul garanțiilor procesuale, această măsură se dispune de către instanța de judecată printr-o încheiere, până la stabilirea împrejurărilor potrivit cărora notificarea, comunicarea sau remiterea actului a oferit timp rezonabil pârâtului să își pregătească apărarea și că procedura a fost respectată potrivit condițiilor stabilite de art. 22 alin. (1) lit. a) și b) din regulament.

În al șaselea rând, la finalizarea formalităților privind notificarea sau comunicarea actului, agenția de primire întocmește un certificat de îndeplinire a formalităților corespunzătoare acestei proceduri, potrivit art. 14 din regulament. Acest certificat va fi completat în limba oficială sau în una dintre limbile oficiale din statul membru de origine sau într-o altă limbă pe care statul membru de origine a indicat Comisiei că o va accepta.

În al șaptelea rând, prezentul regulament oferă o protecție adecvată asupra informațiilor transmise, iar potrivit art. 31, orice prelucrare a datelor cu caracter personal realizată în temeiul acestui act normativ european, se efectuează în conformitate cu Regulamentul(CE) 679/2016, privind datele cu caracter personal ale persoanelor fizice. De asemenea, orice schimb sau transmitere de informații de către autoritățile competente la nivelul Uniunii, se va desfășura în conformitate cu Regulamentul (CE) 1725/2018, privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal de către instituțiile, organele, oficiile și agențiile UE și privind libera circulație a acestor date.

În ultimul rând, ca regulă generală, cheltuielile corespunzătoare îndeplinirii procedurii de notificare sau comunicare a actelor dintr-un stat membru nu poate să genereze obligații de plată sau de rambursare a taxelor sau a cheltuielilor ocazionate de serviciile oferite de statul membru de destinație. Cu titlu derogatoriu, alin. (2) al art. 15 din regulament stabilește în sarcina solicitantului cheltuielile care vizează intervenția unui executor judecătoresc sau a unei persoane competente potrivit dreptului național al statului membru de destinație ori atunci când sunt utilizate metode speciale de notificare sau comunicare. În ceea ce privește intervenția unui executor judecătoresc sau a unei persoane competente, statul de destinație stabilește o taxă fixă care va fi comunicată Comisiei. Această taxă, trebuie să respecte principiile proporționalității și nediscriminării.

4. Considerații concluzive asupra prezentului studiu

Notificarea sau comunicarea actelor judiciare sau extrajudiciare reprezintă o procedură obișnuită de informare a destinatarului actului transmis. Această formalitate este un instrument eficient în a garanta echilibrul procesului, transmiterea actului către destinatar reprezintă o condiție substanțială în realizarea drepturilor solicitantului, dar și ale destinatarului.

În virtutea respectului contradictorialității și a dreptului la apărare, Regulamentul 1784/2020 aduce o viziune modernă procedurii de transmitere a actelor judiciare sau extrajudiciare, viziune care cu certitudine va fi „importantă”

în prevederile de procedură civilă naționale corespunzătoare procesului civil, de către toate statele membre ale UE.

Formalismul judiciar în materia notificării sau comunicării actelor dovedește interesul autorităților europene pentru a crea o procedură eficientă, dar în același timp care să respecte principiul proporționalității. În aceste condiții studiul nostru a relevat cele două garanții esențiale oferite părților, de prevederile acestui regulament. În plus, prin scoaterea în evidență din punct de vedere teoretic a efectelor juridice produse de Regulamentul 1784/2020 s-a urmărit prezentarea celor mai importante mecanisme procedurale oferite de acest act normativ european, dar în același timp orice persoană interesată poate înțelege intenția legiuitorului european de a moderniza procedura de notificare sau comunicare a actelor în interiorul spațiului UE.

Un alt aspect deosebit de important pe care l-am relevat și care are un caracter novator este dat de notificarea sau comunicarea electronică, potrivit art. 19 din regulament. Aceste acte vor fi trimise și primite utilizând servicii de distribuție electronică înregistrată calificate, în sensul Regulamentului (CE) 910/2014, privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. Această transmitere pe cale electronică, poate fi realizată cu condiția ca destinatarul să își fi dat în prealabil, în fața instanței sau a autorității sesizate ori în fața părții responsabile de notificarea sau comunicarea actelor, în cursul unor astfel de proceduri, consimțământul expres privind utilizarea e-mailului.

De aceea, alături de aceste aspecte novatoare, regulamentul conține și o serie de formulare tipizate, care vor fi completate la momentul îndeplinirii procedurilor specifice iar practica viitoare va demonstra utilitatea și eficiența acestora.